

Evalueringen av Fagfornyelsen

Fagfornyelsen fører til færre kompetansemål, men reduserer det omfanget?

En ny rapport fra evalueringen i fagfornyelsen viser at samfunnsutfordringene er for vagt beskrevet i overordnet del og i læreplanene i fagene. Det er også store forskjeller mellom hvor tydelig sammenhengen mellom kompetansemål i fagene og de tverrfaglige temaene er definert.

RAPPORT | SIST ENDRET: 29.06.2022

Tittel:

Fra politiske intensjoner til nytt læreplanverk: Prosesser, rammer og sammenhenger

Rapporten:

[Last ned rapport](#)

Forfatter:

Berit Karseth, Ole Andreas Kvamme og Eli Ottesen

ISBN:

978-82-93847-07-6 (Nettutgave)

ISBN:

978-82-93847-06-9 (Papirutgave)

Utgiver:

Universitetet i Oslo

År:

2022

Hovedfunn

Evalueringen av Fagfornyelsen

Alle skolene tok i bruk nye læreplaner fra høsten 2020. Parallelt gjennomfører vi en evaluering av arbeidet med å utvikle læreplanene og hvordan de brukes i skolen. Evalueringen pågår frem til 2025.

[Les mer om evalueringen av Fagfornyelsen](#)

- Samfunnsutfordringer er vagt beskrevet i læreplanene
- Det er spenninger mellom verdiløftet i overordnet del og dybdelæring
- Fagfornyelsen har ført til færre kompetansemål, men det er ikke gitt at det reduserer omfanget av fagene.
- Spenninger mellom verdiløftet i overordnet del og den digitale læreplanvisningen inviterer leseren til å forstå læreplanene på en bestemt måte
- Støtteressursene som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet, kan oppfattes som mer styrende enn det som er intensjonen
- Det er et stort handlingsrom for hvordan intensjonene i læreplanen kan tolkes og iverksettes.

Fagfornyelsens svar på samfunnsutfordringer

Rapporten konkluderer med at samfunnsutfordringene er vagt beskrevet i stortingsmeldingen, overordnet del og i læreplanene i fagene. Det er store forskjeller mellom hvor tydelig samfunnsutfordringene er definert, og sammenhengen mellom kompetansemål i fagene og de tverrfaglige temaene.

Dybdelæring i fag, og mellom fag

Rapporten påpeker noen spenninger mellom verdiløftet i overordnet del og dybdelæring. Blant annet mellom en tydelig fagavgrensning av dybdelæring, samt beskrivelse av verdier og tverrfaglige tema i møtet med fagoverskridende kriser og utfordringer. Den første delrapporten undersøkte fagkonsentrasjon og fagintegrasjon, og sluttrapporten viser at fagkonsentrasjon har blitt prioritert foran fagintegrasjon. Analysene av verdiløftet viser store forskjeller i hvor tydelig verdiene er uttrykt i læreplanene. Rapporten diskuterer om skolens dannelsesoppdrag og formålsparagrafen har blitt mer utydelig.

Intensjonen om en tydeligere innholdsorientering og færre kompetansemål

Fagfornyelsen har ført til færre kompetansemål, men det er ikke gitt at det reduserer omfanget av fagene. Kjerneelementer skulle gjøre det lettere å redusere antall kompetansemål, og det ble skapt en forventning om sammenheng mellom kjerneelement og kompetansemål som balanserer en kunnskapsorientering og en kompetanseorientering. Spørsmålet er om de vedtatte læreplanene for fag legger gode nok føringer for

en slik balanse.

Sammenheng og helhet i læreplanverket

Siden kjerneelementene allerede var vedtatt da læreplangruppene startet sitt arbeid, ble de en viktig premisse for utformingen av læreplanene. Forskerne drøfter om denne rekkefølgen gjorde at innholdet i kjerneelementene ble plassert i skyggen av kompetansemålene i arbeidet til læreplangruppene.

Sammenliknet med læreplanene fra 2006 (LK06) har fagfornyelsen i større grad synliggjort sammenhengen mellom læreplanene for fag og Overordnet del.

Et digitalt læreplanverk: Læreplanen som tekstsjanger og digitalt design

Rapporten viser hvordan den digitale læreplanvisningen inviterer leseren til å forstå læreplanene på en bestemt måte. Den digitale visningen antyder en oppskrift for hvordan sammenhenger i læreplanverket skal leses. Den klikkbare strukturen gjør at det er løsrevne avsnitt som presenteres på skjermen. Dette kan innebære en fragmentert lesning, som kan virke mot målet om å skape sammenheng. Rapporten viser til at dette skal utforskes i praksisfeltet i fortsettelsen.

Kompetansebasert læreplan og kompetansemål som læreplankategori

Gjennom analysene av støtteressurser reiser rapporten interessante diskusjoner om Utdanningsdirektoratets mange roller. Utdanningsdirektoratet skal som myndighetsorgan støtte, veilede og påvirke sektor gjennom informasjon, strategier og ulike tiltak. På den andre siden har sektor faglige, didaktiske og pedagogiske handlingsrom. Rapporten synliggjør en krevende balanse mellom styring/påvirkning og støtte. Støtteressursene som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet, kan oppfattes som mer styrende enn intensjonen, og dermed redusere det profesjonsfaglige handlingsrommet.

Styring og støtte

Iverksettingen av LK20/LK20S karakteriseres av et samspill mellom politisk styring, respekt for og anerkjennelse av profesjonenes posisjon og kunnskap, og et omfattende digitalt støttesystem utviklet av eller på oppdrag av Utdanningsdirektoratet. Det er et stort handlingsrom for hvordan intensjonene kan tolkes og iverksettes. Forskerne påpeker at det ikke kan konkluderes på et så tidlig stadium av evalueringen, og peker -fram mot videre forskning på hvordan læreplanen faktisk brukes på skolene og i klasserommene.

Om denne rapporten

Rapporten er skrevet av forskere fra Universitetet i Oslo. Forskerne har tatt utgangspunkt i tre problemstillinger i dette delprosjektet:

- Hva kjennetegner prosessen fram mot etableringen av læreplanverket?
- Er det nye læreplanverket i tråd med fagfornyelsens intensjoner?
- Hva karakteriserer støtteressursene utviklet av og på oppdrag av Utdanningsdirektoratet som tilbys for arbeidet med lokalt læreplanarbeid?

Denne rapporten ser på de to siste spørsmålene, mens det første spørsmålet undersøkes i en tidligere rapport. Rapporten bygger på analyser av styringsdokumenter fastsatt av Kunnskapsdepartementet, regjeringen og Stortinget. Det inkluderer retningslinjer, strategier, og det vedtatte læreplanverket. Rapporten analyserer sentrale støtteressurser, særlig kompetansepakken Innføring av nytt læreplanverk. I tillegg til dokumentanalyse bygger rapporten på intervjuer med organisasjonene/partene, kjerneelementgrupper/ læreplangrupper og representanter fra det sentrale politisk-administrative nivået.